

KONSTRUKCJA APELACJI JAKO ŚRODKA ODWOŁAWCZEGO W PROCESIE KARNYM

Dariusz Świecki

NOWE WYDANIE PO ZMIANACH

WYDANIE **2**

KONSTRUKCJA APELACJI JAKO ŚRODKA ODWOŁAWCZEGO W PROCESIE KARNYM

Dariusz Świecki

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

2

Stan prawny na 1 lutego 2023 r.

Uwzględniono zmiany wynikające z ustawy z 7.07.2022 r.

o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych

innych ustaw (Dz.U. poz. 2600) wchodzące w życie 14.03.2023 r.

(por. druk sejmowy nr 2860 – planowane zmiany terminu wejścia w życie)

Wydawca

Klaudia Szawłowska

Redaktor prowadzący

Katarzyna Gierłowska

Opracowanie redakcyjne

JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegal przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-339-5

2. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wstęp	15
Rozdział I	
Konstytucyjny i konwencyjny standard kontroli odwoławczej	19
Rozdział II	
Apelacja jako środek odwoławczy	29
1. Uwagi ogólne	29
2. System środków odwoławczych	30
3. Cechy apelacji jako środka odwoławczego	35
Rozdział III	
Otwarcie drogi do wniesienia apelacji	38
1. Przedmiot zaskarżenia	38
2. Wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku	40
3. Zakres przedmiotowy i podmiotowy wniosku o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku	49
3.1. Uwagi ogólne	49
3.2. Oznaczenie zakresu wniosku	49
3.3. Zasady sporządzania uzasadnienia wyroku wydanego w trybach konsensualnych	53
3.4. Zakres wniosku a granice kontroli odwoławczej	55
3.5. Odmowa przyjęcia wniosku	57

4. Doręczenie wyroku z uzasadnieniem	58
5. Formularzowa forma uzasadnienia wyroku	64

Rozdział IV

Warunki skutecznego wniesienia apelacji	68
1. Dopuszczalność wniesienia apelacji	68
2. Podmioty uprawnione do wniesienia apelacji	71
3. <i>Gravamen</i> (interes prawny)	75
4. Termin do wniesienia apelacji	78
5. Przywrócenie terminu do wniesienia apelacji	81

Rozdział V

Zasady sporządzania apelacji	83
1. Uwagi ogólne	83
2. Wymagania formalne apelacji	83
2.1. Uwagi ogólne	83
2.2. Warunki formalne apelacji jako pisma procesowego ...	84
2.3. Warunki formalne apelacji jako środka odwoławczego	87
2.3.1. Uwagi ogólne	87
2.3.2. Kierunek apelacji	88
2.3.3. Zakres zaskarżenia	90
2.3.4. Zarzuty odwoławcze	98
2.3.4.1. Uwagi ogólne	98
2.3.4.2. Zarzut obrazy prawa materialnego (art. 438 pkt 1 i 1a k.p.k.)	106
2.3.4.3. Zarzut obrazy przepisów postępowania	115
2.3.4.4. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych	127
2.3.4.5. Zarzut rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub nieprawidłowego orzeczenia o środku zabezpieczającym, przypadku lub o innym środku ...	132
2.3.5. Wniosek odwoławczy	137
2.3.6. Uzasadnienie apelacji	139

2.3.7. Odpisy apelacji	141
2.3.8. Przymus adwokacko-radcowski	144
3. Odpowiedź na apelację	149

Rozdział VI

Granice kontroli apelacyjnej	151
1. Uwagi ogólne	151
2. Elementy wyznaczające granice kontroli odwoławczej	152
3. Zakaz stawiania niektórych zarzutów odwoławczych w trybach konsensualnych (art. 447 § 5 k.p.k.)	162
4. Zakaz stawiania zarzutów odwoławczych dotyczących uchybień podlegających usunięciu w trybie uzupełnienia wyroku (art. 447 § 6 k.p.k.)	168
5. Zakaz stawiania zarzutów odwoławczych nieprzeprowadzenia dowodu z urzędu (art. 427 § 3a k.p.k.)	170
6. Zakaz stawiania zarzutów odwoławczych naruszenia gwarancji procesowych w wypadku niezłożenia wniosku o uzupełniające przeprowadzenie dowodu przeprowadzonego pod nieobecność oskarżonego lub obrońcy (art. 378a § 4 k.p.k.)	170

Rozdział VII

Granice orzekania sądu odwoławczego	172
1. Uwagi ogólne	172
2. Kierunek orzekania	173
3. Zakaz <i>reformationis in peius</i>	182
4. Reguła <i>ne peius</i>	202
5. Orzekanie poza granicami zaskarżenia i podniesionymi zarzutami	208
5.1. Uwagi ogólne	208
5.2. Orzekanie poza podmiotowymi granicami zaskarżenia (art. 435 k.p.k.)	209
5.3. Orzekanie poza przedmiotowymi granicami zaskarżenia	213
5.3.1. Bezwzględne przyczyny odwoławcze (art. 439 § 1 k.p.k.)	213

5.3.2. Rażąca niesprawiedliwość orzeczenia (art. 440 k.p.k.)	223
5.3.3. Poprawienie błędnej kwalifikacji prawnej czynu (art. 455 k.p.k.)	232
5.4. Przełamanie kierunku zaskarżenia na korzyść oskarżonego (art. 434 § 2 k.p.k.)	237
6. Ograniczenie rozpoznania apelacji (art. 436 k.p.k.)	238

Rozdział VIII

Zaskarżenie uzasadnienia wyroku	242
--	-----

Rozdział IX

Przebieg postępowania apelacyjnego	249
1. Uwagi ogólne	249
2. Postępowanie w sądzie pierwszej instancji	249
2.1. Uwagi ogólne	249
2.2. Badanie warunków apelacji	250
2.3. Postępowanie międzyinstancyjne	253
3. Postępowanie przed sądem drugiej instancji	254
3.1. Uwagi ogólne	254
3.2. Ponowne badanie warunków apelacji	255
3.3. Forum orzekania	258
3.3.1. Uwagi ogólne	258
3.3.2. Rozpoznanie apelacji na posiedzeniu	258
3.3.3. Rozpoznanie apelacji na rozprawie	260

Rozdział X

Przebieg rozprawy apelacyjnej	262
1. Przygotowanie rozprawy apelacyjnej	262
2. Ogólny porządek rozprawy apelacyjnej	272
3. Rozpoczęcie rozprawy apelacyjnej	275
3.1. Uwagi ogólne	275
3.2. Rozprawa apelacyjna w formie zdalnej	277
3.3. Udział stron i innych uczestników postępowania	278
4. Przewód sądowy	291
4.1. Uwagi ogólne	291
4.2. Sprawozdanie sędziego sprawozdawcy	292

4.3. Odstąpienie od ustnego sprawozdania	293
4.4. Wyjaśnienia, oświadczenia i wnioski stron	294
4.5. Zasady przeprowadzania dowodów w instancji odwoławczej	300
4.5.1. Uwagi ogólne	300
4.5.2. Zakres postępowania dowodowego	301
4.5.3. Prekluzja dowodowa	308
4.5.4. Dopuszczenie dowodu	312
4.5.5. Oddalenie wniosku dowodowego	314
5. Zwrot akt sprawy w celu uzupełnienia uzasadnienia wyroku	318
6. Przedstawienie zagadnienia prawnego	323
7. Głosy końcowe	326
8. Rodzaje wyroków sądu odwoławczego	330
8.1. Uwagi ogólne	330
8.2. Wyrok utrzymujący w mocy	333
8.3. Wyrok zmieniający	334
8.4. Wyrok uchylający	338
9. Rozpoznanie apelacji od wyroku skazującego wydanego w trybie konsensualnym	350
10. Zasady sporządzania i doręczania uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego	355
11. Uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego	366
12. Rodzaje orzeczeń po rozpoznaniu zażalenia od uzasadnienia wyroku i ich uzasadnienie	382
Bibliografia	387

WSTĘP

Historia skodyfikowanej apelacji jako środka odwoławczego jest powiązana z przemianami ustrojowymi w naszym kraju, w wyniku których dokonywano również reformy procedury karnej. W okresie II Rzeczypospolitej apelacja jako środek odwoławczy funkcjonowała na gruncie Kodeksu postępowania karnego z 1928 r. W czasach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej apelacja zniknęła z procedury karnej po reformie z 1949 r.¹, gdyż zastąpiła ją rewizja. Po transformacji ustrojowej zapoczątkowanej w 1989 r. apelacja została przywrócona ustawą z 29.06.1995 r., która weszła w życie z dniem 1.01.1996 r.² Ustawa ta znowelizowała Kodeks postępowania karnego z 1969 r. w zakresie postępowania odwoławczego. Zastąpiono nazwę środka odwoławczego „rewizja” nazwą „apelacja”, która następnie została wprowadzona do Kodeksu postępowania karnego z 1997 r. Jednakże, poza zmianą nazwy, nie uległ początkowo zmianie model postępowania odwoławczego, co świadczy o tym, że do terminologii należy przywiązywać nadmiernego znaczenia, gdyż o charakterze określonego środka odwoławczego nie decyduje jego nazwa, lecz wewnętrzna struktura. Wprowadzona wówczas apelacja stanowiła w rzeczywistości kopię rewizji, która została zbudowana z elementów apelacji i kassacji z okresu międzywojennego.

¹ Ustawa z 27.04.1949 r. o zmianie przepisów postępowania karnego (Dz.U. Nr 32, poz. 238). Ustawa weszła w życie 1.07.1949 r.

² Ustawa z 29.06.1995 r. o zmianie Kodeksu postępowania karnego, ustawy o ustroju sądów wojskowych, ustawy o opłatach w sprawach karnych i ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. Nr 89, poz. 443 ze zm.).

Apelacja jako środek odwoławczy kształtuje model postępowania odwoławczego. Model ten ma charakter mieszany, określanej też w doktrynie modelem hybrydowym³, w którym występują elementy apelacyjności, kasatoryjności i rewizyjności właściwe poszczególnym systemom środków odwoławczych⁴. W takim modelu ważne jest natomiast właściwe ustawienie proporcji pomiędzy poszczególnymi jego elementami. Po wejściu w życie Kodeksu postępowania karnego z 1997 r. elementy rewizyjności dominowały nad elementami apelacyjnymi. Nowelizacje z lat 2013 r.⁵ i 2015 r.⁶ zmieniły te proporcje i zdecydowanie zwiększyły apelacyjność postępowania odwoławczego.

Apelacja jako środek odwoławczy od wyroku realizuje konstytucyjny standard dwuinstancyjności postępowania sądowego. Otwarta natomiast pozostaje kwestia zakresu uprawnień sądu odwoławczego do merytorycznego orzekania. Wspomniane nowelizacje z lat 2013 i 2015 zwiększyły to uprawnienie. Pozostają jednak nadal ograniczenia w merytorycznym orzekaniu sądu odwoławczego.

Główną metodą badawczą zastosowaną w tym opracowaniu jest metoda formalno-dogmatyczna, która posłużyła do dokonania analizy i interpretacji obowiązujących przepisów dotyczących apelacji umiejscowionej w systemie środków odwoławczych.

³ Por. R. Kmiecik, *Trójinstancyjny system apelacyjno-kasacyjny czy dwuinstancyjna hybryda rewizyjno-kasacyjna* [w:] *Kierunki i stan reformy prawa karnego*, red. T. Bojarski, E. Skrętowicz, Lublin 1995, s. 69 i n.; K. Marszał, *System apelacyjno-kasacyjny w polskim procesie karnym* [w:] *Węzłowe zagadnienia procedury karnej. Księga ku czci profesora Andrzeja Murzynowskiego*, red. P. Kruszyński, Warszawa 1997, s. 166 i n.; Z. Doda, *Model postępowania odwoławczego w świetle projektu kodeksu postępowania karnego* [w:] *Problemy kodyfikacji prawa karnego. Księga ku czci profesora Mariana Cieślaka*, red. S. Waltoś, Kraków 1993, s. 506 i n.; D. Świecki, *Bezpośredniość czy pośredniość w polskim procesie karnym. Analiza dogmatycznoprawna*, Warszawa 2013, s. 254 i n.

⁴ Por. A. Kaftal, *System środków odwoławczych w polskim procesie karnym: rozważania modelowe*, Warszawa 1972, s. 13 i n.; R. Kmiecik, *Zasada kontroli* [w:] *System Prawa Karnego Procesowego*, t. 3, cz. 2, *Zasady procesu karnego*, red. P. Wiliński, Warszawa 2014, s. 1665–1667.

⁵ Ustawa z 27.09.2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1247 ze zm.).

⁶ Ustawa z 20.02.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 396).

Rozdział I

KONSTYTUCYJNY I KONWENCYJNY STANDARD KONTROLI ODWOŁAWCZEJ

Wzorzec ukształtowania systemu środków zaskarżenia w postępowaniu karnym wskazany został w art. 78 i 176 Konstytucji RP. Z art. 78 Konstytucji RP wynika zasada kontroli orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Od tej zasady ustawa może wprowadzić wyjątki¹. Przepis ten w zakresie oceny pierwszoinstancyjnego charakteru orzeczenia sądu wywołuje wątpliwości interpretacyjne. Może bowiem zostać odczytany w aspekcie przedmiotu orzekania bądź poziomu orzekania. W pierwszym przypadku należy przyjąć, że zaskarżeniu powinno podlegać orzeczenie wydane po raz pierwszy w określonej kwestii, niezależnie od tego, czy zapadło w pierwszej czy w drugiej instancji. W drugim przypadku zaskarżeniu powinny podlegać tylko orzeczenia wydane na określonym poziomie, tj. w pierwszej instancji. W tej kwestii stanowisko Trybunału Konstytucyjnego

¹ Zob. szerzej P. Winczorek, *Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.*, Warszawa 2000, s. 101 i 230–231; Z. Czeszejko-Sochacki, *Prawo do sądu w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (ogólna charakterystyka)*, PiP 1997/11–12, s. 86–105; W. Daszkiewicz, *Konstytucyjne prawo do sądu a nowy Kodeks postępowania karnego (zagadnienia wybrane)* [w:] *Nowa kodyfikacja karna. Kodeks postępowania karnego. Zagadnienia węzłowe*, red. E. Skrętowicz, Warszawa 1997, s. 39–60; A. Zieliński, *Konstytucyjny standard instancyjności postępowania sądowego*, PiP 2005/11, s. 3 i n.; P. Wiliński, *Proces karny w świetle Konstytucji*, Warszawa 2011, s. 149 i n.; P. Wiliński, *Dwuinstancyjność postępowania karnego w świetle Konstytucji* [w:] *Funkcje procesu karnego. Księga jubileuszowa Profesora Janusza Tylmana*, red. T. Grzegorzczak, Warszawa 2011, s. 565 i n.; wyrok TK z 2.04.2001 r., SK 10/00, OTK-A 2001/3, poz. 52.

nie jest jednolite. Wyrażony został pogląd, że art. 78 Konstytucji RP wymaga, aby przedmiotem zaskarżenia stały się orzeczenia wydane w pierwszej instancji (kryterium poziomu orzekania). Według tego stanowiska sądem pierwszej instancji jest sąd, przed którym wszczęte zostało postępowanie w kwestii zasadniczej². Odmienny pogląd opiera się na założeniu, że orzeczeniem wydanym w pierwszej instancji jest orzeczenie wydane po raz pierwszy niezależnie od usytuowania danego sądu w hierarchicznej strukturze sądów (kryterium przedmiotu orzekania)³.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego zakres stosowania art. 78 Konstytucji RP jako wzorca kontroli konstytucyjnej określany jest przez pryzmat użytego w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP wyrazu „sprawa”. Wobec tego Trybunał Konstytucyjny przyjmuje, że jeżeli sąd rozpatruje sprawę w rozumieniu tego przepisu, to postępowanie w tej sprawie powinno mieć charakter kontrolny.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego nadaje się autonomiczne znaczenie pojęciu sprawy użytemu w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Nie pokrywa się ono z rozumieniem pojęcia sprawy w poszczególnych postępowaniach sądowych. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego przyjmuje się, że pojęcie sprawy użyte w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP zakresem przedmiotowym obejmuje wszelkie sytuacje, w których zachodzi konieczność rozstrzygnięcia o prawach danego podmiotu, a jednocześnie natura tych stosunków prawnych wyklucza arbitralność rozstrzygania o sytuacji prawnej podmiotu przez drugą stronę stosunku. Dla pojęcia sprawy ważne jest, aby postępowanie dotyczyło wolności i praw konstytucyjnych danego podmiotu⁴.

Zasada kontroli wynikająca z art. 78 Konstytucji RP spełnia dwie istotne funkcje. Z jednej strony gwarantuje, że po wydaniu orzecz-

² Por. wyroki TK: z 31.03.2009 r., SK 19/08, OTK-A 2009/3, poz. 29; z 12.01.2010 r., SK 2/09, OTK-A 2010/1, poz. 1; z 2.06.2010 r., SK 38/09, OTK-A 2010/5, poz. 46.

³ Por. wyrok TK z 27.03.2007 r., SK 3/05, OTK-A 2007/3, poz. 32.

⁴ Por. przykładowo wyroki TK: z 12.05.2003 r., SK 38/02, OTK-A 2003/5, poz. 38, i z 27.05.2008 r., SK 57/06, OTK-A 2008/4, poz. 63. Zob. także P. Wiliński, *Proces karny...*, s. 132–137.

nia rozstrzygającego jego sprawę w pierwszej instancji podmiot może żądać skontrolowania tego rozstrzygnięcia. Z drugiej zaś strony powoduje, że każdy sąd orzekający w pierwszej instancji musi się liczyć z tym, iż jego rozstrzygnięcie może zostać poddane kontroli odwoławczej⁵.

Zasada kontroli odnośnie do postępowania sądowego została rozwinięta w art. 176 ust. 1 Konstytucji RP przez stwierdzenie, że postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne⁶. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że z ustanowionej w tym przepisie zasady dwuinstancyjnego postępowania sądowego wynika:

- 1) dostęp do drugiej instancji (przyznanie stronom środka zaskarżenia);
- 2) powierzenie rozpoznania sprawy drugiej instancji sądowej wyższego szczebla;
- 3) odpowiednie ukształtowanie procedury przed sądem drugiej instancji, tak aby sąd ten mógł zbadać sprawę i wydać merytoryczne rozstrzygnięcie⁷.

Porównanie art. 78 z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP prowadzi do stwierdzenia, że zawarte w art. 78 pojęcie zaskarżalności ma inne znaczenie normatywne niż użyte w art. 176 ust. 1 określenie „instancyjność”. Pojęcie zaskarżalności ma konotacje procesowe, gdyż oznacza ko-

⁵ Por. K. Marszał, *Instancyjność postępowania sądowego w świetle artykułu 176 ustę 1 Konstytucji Rzeczypospolitej* [w:] *Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności. Księga ku czci profesora Stanisława Waltosia*, red. J. Czapska [i in.], Warszawa 2000, s. 701.

⁶ Por. K. Marszał, *Instancyjność...*, s. 703 i 704; zdaniem autora wymóg postępowania dwuinstancyjnego, jako minimalny warunek konstytucyjny, jest zachowany, jeżeli w postępowaniu przed sądem przewiduje się środek odwoławczy od orzeczenia wydanego przez sąd pierwszej instancji, bez względu na to, czy jest to środek odwoławczy o charakterze bezwzględnie czy też względnie dewolutywnym. Zob. też D. Świecki, *Konstytucyjna zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego a możliwość reformatorskiego orzekania w instancji odwoławczej w świetle wchodzącej w życie 1 lipca 2015 roku nowelizacji Kodeksu postępowania karnego* [w:] *Polski proces karny i materialne prawo karne w świetle nowelizacji z 2013 r. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Tylmanowi z okazji Jego 90. urodzin*, red. T. Grzegorzczak [i in.], Warszawa 2014, s. 215 i n.

⁷ Wyrok TK z 13.07.2009 r., SK 46/08, OTK-A 2009/7, poz. 109.

nieczność wykształcenia mechanizmu kontroli. Pojęcie instancyjności wiąże się natomiast z poziomem kontroli, co wymaga ustrojowego jej ukształtowania.

Zasadą dwuinstancyjności postępowania sądowego objęte są orzeczenia wydane w pierwszej instancji. Oznacza to, że Konstytucja RP nie gwarantuje możliwości zaskarżenia orzeczenia wydanego w drugiej instancji. W postępowaniu karnym sądem pierwszej instancji jest sąd, przed którym zostało wszczęte postępowanie na podstawie skargi uprawnionego oskarżyciela (art. 14 § 1 k.p.k.). Dlatego też zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego odnieść należy tylko do postępowania głównego (zasadniczego). W konsekwencji zakresem przedmiotowym art. 176 ust. 1 Konstytucji RP objęte są jedynie orzeczenia kończące postępowanie przed sądem pierwszej instancji w jego zasadniczym nurcie. Natomiast zasada kontroli unormowana w art. 78 Konstytucji RP ma szerszy zakres, gdyż obejmuje także orzeczenia o charakterze incydentalnym (wpadkowym) lub ubocznym. Jednak zaskarżalność tych rozstrzygnięć zależy od przedmiotu rozstrzygania. Jeżeli jest nim sprawa w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, to wówczas konieczne jest wprowadzenie mechanizmu kontroli. Sposób jego ukształtowania pozostawiony jest ustawodawcy zwykłemu. Może to być kontrola pozioma, tzw. instancyjność pozioma, albowiem w stosunku do tej kategorii rozstrzygnięć zasada kontroli nie wymaga usytuowania organu kontrolującego jako hierarchicznie wyższego wobec organu kontrolowanego. W oparciu o konstytucyjny wzorzec w postaci art. 78 i 45 ust. 1 Konstytucji RP ustawodawca wprowadza zaskarżalność niektórych decyzji incydentalnych wydanych w postępowaniu odwoławczym, np. w art. 426 § 2 k.p.k. W tych przypadkach jest to zawsze zaskarżalność pozioma mieszcząca się w standardzie dwuinstancyjności postępowania sądowego.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazuje się również, że ustawodawca ma swobodę w kształtowaniu przebiegu postępowania w drugiej instancji, gdyż z art. 176 ust. 2 Konstytucji RP wynika, że postępowanie przed sądem, jak również kształt procedury odwoławczej, określają ustawy. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego nie istnieje zatem konstytucyjne wymaganie, aby procedura odwo-

ławcza w każdym stadium sprawy zawsze przybierała taką formę, jaka występuje w modelu pełnej apelacji. Jednakże konstytucyjny standard postępowania odwoławczego nie ogranicza się do samego dostępu do instancji odwoławczej. Dlatego też Trybunał Konstytucyjny sformułował pewne wymagania względem apelacji i podkreślił, że z punktu widzenia regulacji zawartych w Konstytucji RP środek zaskarżenia powinien być skuteczny w tym sensie, iż powinien umożliwiać merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy w postępowaniu odwoławczym oraz zapewniać obiektywną i rzeczywistą kontrolę orzeczeń wydanych w pierwszej instancji⁸.

Natomiast w regulującym prawo do sądu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP nie jest unormowane prawo dostępu także do sądu drugiej instancji. To uprawnienie wynikające z zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego stanowi jedynie wzmocnienie prawa do sądu i jest swobodną emanacją dostępu do sądu w ogóle⁹.

Ważne znaczenie dla funkcjonowania zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego w procedurze karnej ma fakt, że na gruncie prawa międzynarodowego „prawo do drugiej instancji” należy do standardów rzetelnego procesu¹⁰. Nie wynika ono co prawda wprost z europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności¹¹, gdyż art. 6 konwencji wymaga jedynie, aby państwa-strony zagwaran-

⁸ Por. wyroki TK: z 12.06.2002 r., P 13/01, OTK-A 2002/4, poz. 42; z 13.01.2004 r., SK 10/03, OTK-A 2004/1, poz. 2; z 16.12.2008 r., P 68/07, OTK-A 2008/10, poz. 180.

⁹ Por. wyroki TK: z 12.05.2003 r., SK 38/02, OTK-A 2003/5, poz. 38; z 6.12.2004 r., SK 29/04, OTK-A 2004/11, poz. 114; z 27.05.2008 r., SK 57/06, OTK-A 2008/4, poz. 63; z 5.07.2005 r., SK 26/04, OTK-A 2005/7, poz. 78; z 3.07.2008 r., K 38/07, OTK-A 2008/6, poz. 102; także postanowienie SN z 25.10.2007 r., I KZP 33/07, OSNKW 2007/12, poz. 90, z glosą J. Skorupki, OSP 2008/7–8, poz. 80. Zob. szerzej A. Kubiak, *Konstytucyjna zasada prawa do sądu w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego*, Łódź 2006, s. 188 i n.; K. Marszał, *Zaskarżalność decyzji wydanych w procesie karnym*, PS 2007/3, s. 56 i n.

¹⁰ Por. A. Murzynowski, *Podstawowe zasady rzetelnego procesu a problem różnicowania form postępowania w sprawach o przestępstwa*, Prok. i Pr. 2001/1, s. 7–8.

¹¹ Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie dnia 4.11.1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), w stosunku do Polski weszła w życie 19.01.1993 r.

Publikacja kompleksowo omawia zasady zaskarżenia wyroku od otwarcia drogi do wniesienia apelacji poprzez złożenie wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia aż do jej rozpoznania przez sąd odwoławczy.

Główny nacisk został położony na zaprezentowanie elementów składowych apelacji jako pisma procesowego. Autor w sposób praktyczny opisuje przebieg postępowania apelacyjnego, wskazuje rodzaje rozstrzygnięć sądu odwoławczego wydawanych po rozpoznaniu apelacji oraz omawia zasady rozpoznania apelacji związane z granicami kontroli odwoławczej i granicami orzekania sądu odwoławczego. Książka daje cenne wskazówki dotyczące prawidłowego określenia zakresu zaskarżenia, formułowania zarzutów odwoławczych oraz wniosku odwoławczego.

Publikacja uwzględnia najnowszą literaturę i orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz sądów apelacyjnych, a także zmiany legislacyjne dotyczące postępowania apelacyjnego, m.in. formularzowego sporządzania uzasadnienia wyroku oraz podziału uchybienia w postaci obrazy prawa materialnego w zależności od podstawy, tj. art. 438 pkt 1 k.p.k. i art. 438 pkt 1a k.p.k., zakazów stawiania niektórych zarzutów odwoławczych w apelacji.

Książka jest przeznaczona dla sędziów, prokuratorów, adwokatów i radców prawnych, a także aplikantów tych zawodów prawniczych. Zainteresuje również środowisko naukowe.

Dariusz Świecki – profesor Uniwersytetu Łódzkiego, doktor habilitowany na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, kierownik Zakładu Postępowania Karnych Szczególnych i Kryminalistyki; sędzia Sądu Najwyższego w Izbie Karnej, przewodniczący I Wydziału, wieloletni sędzia sądów powszechnych orzekający w pierwszej i drugiej instancji; autor licznych glos i artykułów oraz wielu książek dotyczących postępowania odwoławczego, w tym m.in. *Czynności procesowe obrońcy i pełnomocnika w sprawach karnych*; *Postępowanie odwoławcze. Komentarz. Orzecznictwo*. Jest redaktorem i współautorem publikacji *Kodeks postępowania karnego. Komentarz; Kodeks postępowania karnego. Orzecznictwo*; prowadzi szkolenia dla sędziów, adwokatów i radców prawnych, a także dla aplikantów adwokackich i radcowskich, w tym z problematyki dotyczącej apelacji.

9788383283395 W02P01

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ISBN 978-83-8328-339-5

9 788383 283395

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 249 Zł (W TYM 5% VAT)